

Досвід впровадження кредитно-модульної системи в медичному вузі

Ждан В.М., Бобирьов В.М., Крючко Т.О., Шкурупій Д.А.

Вищий державний навчальний заклад України

«Українська медична стоматологічна академія»

Вступ. Зниження темпів науково-технічного розвитку Європейських держав порівняно зі світовим лідером - Сполученими Штатами Америки поставила питання про реформування системи освіти Європейського простору [1]. Основні положення цієї реформи були викладені у Великій університетській хартії, яка була підписана 18 вересня 1988 року ректорами 430 університетів Європи у м. Болонья (Італія), а сама реформа отримала назву «Болонський процес». Метою Болонського процесу є створення єдиного європейського освітнього і наукового простору для забезпечення вільного руху товарів, послуг, капіталу і людей, вільного вибору роботи і навчання до 2010 року [2].

Освітня система, яка побудована на засадах Болонської хартії, є найбільш обґрунтованою і доцільною системою освіти в сучасних умовах. Такого висновку дозволяють дійти декілька основних постулатів цієї новітньої для України системи освіти:

- по-перше, дана система спрямована на підготовку спеціаліста - практика: глибокі теоретичні знання не мають сенсу, якщо не підтверджені вмінням застосовувати в реальній ситуації вироблені на їх основі і доведені до автоматизму практичні навички;
- по-друге, такий підхід передбачає уніфікованість застосування знань через систему професійних стандартів. Тобто, дії фахівця не залежно від місця його попереднього навчання і роботи є зрозумілими і логічними для всіх учасників даної освітньої системи;
- по-третє, кредитно-модульна система навчання студентів (КМСН), яка є прикладною стороною Болонського процесу не виключає елементу творчості, оскільки оцінювання кінцевого результату має проводитись

не в закріплених межах бальної оцінки, а в системі рейтингу – суми вмінь по відношенню до інших осіб, які навчаються.

Практично, студент має бути зацікавлений в постійному удосконаленні своїх вмінь, оскільки не зважаючи на добре засвоєння матеріалу, він може отримати оцінку нижче очікуваної через те, що його однокурсник шляхом самопідготовки краще опанував професійні вміння.

КМСН вимагає від викладачів узгодженої роботи, міждисциплінарної послідовності надання знань, уніфікації критеріїв оцінювання.

Для студента КМСН корисна тим, що створює умови для постійної систематизованої безперервної підготовки до занять. Це обумовлено тим, що по-перше, оцінка з кожного практичного заняття є складовою загальної оцінки, яку отримує студент за вивчення логічного завершеної частини навчального предмету (модуля); по-друге – наявність рейтингового оцінювання стимулює студента до постійного самовдосконалення в межах самостійної роботи як під контролем викладача, так і без нього .

Враховуючи збільшення темпів впровадження КМСН і її елементів цікавим є ефективність застосування цієї стосовно умов Української вищої школи. Зокрема, в медичних вузах України КМСН запроваджена з 2005 року і регламентується такими нормативними документами:

- Закон України „Про освіту”,
- Закон України „Про вищу освіту”,
- Указ Президента України від 17.02.2004р. № 199/2004 „Про заходи щодо вдосконалення системи вищої освіти України”,
- Наказ МОН України від 23.01.2004р. № 48 „Про проведення педагогічного експерименту з запровадженням кредитно-модульної системи організації навчального процесу”,
- Наказ МОН України від 23.01.2004р. № 49 „Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 роки”,

- Наказ МОН України від 20.10.2004р. № 812 „Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу”,
- Наказ МОЗ України від 22.03.2004р. № 148 „Про заходи щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої медичної та фармацевтичної освіти”,
- Наказ МОЗ України від 24.03.2004р. № 152 „Про затвердження Рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних програм навчальних дисциплін”,
- Наказ МОЗ України від 12.10.2004р. № 492 „Про внесення змін та доповнень до Рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін”,
- Наказ МОЗ України від 31.12.2004р. № 685 „Про експериментальне впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладах III-IV у 2004-2010 р.р.”,
- Наказ МОЗ України від 31.01.2005р. № 52 „Про затвердження та введення нового навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня „спеціаліст” кваліфікації „лікар” у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації України за спеціальністю „лікувальна справа”,
- Наказ МОН України від 30.12.2005р. № 774 „Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу”,
- Галузевий стандарт вищої медичної освіти освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ) та освітньо-професійна програм (ОПП), затвержені наказом МОН України від 16.04.2003р. № 239.

Метою даної роботи стало визначення ефективності КМСН у медичному вузі. Для цього був проаналізований трирічний досвід функціонування цієї освітньої

системи на медичному факультеті вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія».

Основний міст роботи. У вищому державному навчальному закладі України «Українська медична стоматологічна академія» КМСН впроваджена на 1-3 курсах і передбачає організацію освіти на основі навчальних планів та програм 2005 і 2007 року, що є уніфікованими для всіх медичних вузів України і наближені до аналогічних за змістом європейських програм. Відмінною рисою цих навчальних програм є значне збільшення годин на самостійну роботу студентів і відповідне зменшення аудиторних навчальних годин. Окрім цього, додатково на кожній кафедрі організуються консультативні заняття та виділяються години для відпрацювання пропусків занять і перескладання незадовільних поточних оцінок.

Така система створює умови для індивідуалізації навчання студентів: студенти з позитивними оцінками можуть підвищити рівень своїх знань за рахунок позаурочних консультацій, а студентам з поточними незадовільними оцінками надає можливість опанувати незасвоєну тему додатково.

Крім цього, за рахунок виділення додаткових штатних посад введені посади кураторів КМСН з числа викладачів. Куратори КМСН постійно відстежує стан поточної успішності студента і хід ліквідації ним академічної заборгованості, що надає можливість профілактувати невиконання студентами навчального плану.

Може скластись враження, що така організація навчального процесу знімає відповідальність зі студента щодо власного навчання і перекладає її на викладачів і керівництво вузу. Насправді ж, кількість і термін повторних перескладань незадовільних оцінок чітко обмежені Положенням про впровадження КМСН в академії. КМСН не знімає, більш того, підвищує рівень відповідальності студента за результати власного навчання, оскільки кінцевим його результатом є рейтингова оцінка з дисципліни.

Перед викладачем же не ставиться завдання позитивно оцінити студента за будь-яку ціну. Важливо зрозуміти, що в умовах КМСН переносяться акценти викладацької роботи з оцінювання рівня знань студента на надання йому максимальної відкритої і доступної інформації з предмету. В цій системі викладач і

студент стають партнерами: задача першого з них створити умови для набуття професійних знань і вмінь, а другого – опанувати їх для подальшого прикладного застосування в професійній діяльності.

Ефективність КМСН порівняно із традиційною освітньою системою підтверджується результатами аналізу відвідування і успішності студентів. Так, при порівнянні кількості невинуватених пропусків занять за період з 1 вересня по 1 жовтня 2007 року у студентів 1-3 курсу медичного факультету, які займаються за КМСН їх число було значно меншим (612 годин), ніж у студентів 4-6 курсів, які займаються за традиційною системою (824 години). Ці дані підтверджують той факт, що КМСН стимулює студента до постійного відвідування занять для формування рейтингової оцінки.

Оцінювання студентів при КМСН більш об'єктивне, ніж при традиційній системі. Це підтверджується даними кореляційного аналізу між оцінюванням поточної успішності студентів і результатами підсумкового контролю знань за 2006-2007 навчальний рік (табл.).

Таблиця

Кореляційний зв'язок між оцінюванням поточної успішності студентів і результатами підсумкового контролю знань

Система навчання	Дисципліни	Кореляційний зв'язок (r)
Традиційна	Факультетська терапія	0,59
	Психіатрія	0,58
	Фармакологія	0,5
КМСН	Анатомія людини	0,9
	Медична фізика	0,7
	Медична біологія	0,7

При рівні показника кореляції r рівному чи більшому за 0,3 зв'язок вважається тісним [3]. Як демонструють дані табл. 1, всі предмети мали такий зв'язок поточної

успішності і підсумкового контролю, але серед дисциплін, які викладаються за КМСН цей зв'язок є значно більшим.

Висновок. Таким чином, досвід застосування КМСН на медичному факультеті вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» дозволяє стверджувати, що ця система є методично обґрунтованою, ефективною і має всі підстави для подальшого розвитку і удосконалення.

Література.

1. Підаєв А.В., Передерій В.Г. Болонський процес в Європі. - Одеса: Одеський державний медичний університет, 2004.-190 с.
2. Болонський процес у фактах і документах / Упор. М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук та ін.- К.; Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім.. В. Гнатюка, 2003.- 52 с.
3. Лапач С.Н., Чубенко А.В., Бабич П.Н. Статистические методы в медико-биологических исследованиях с использованием Excel. К.: Морион. – 2000; 320 с.

ДАНІ ПРО АВТОРІВ

1. **Ждан В'ячеслав Миколайович**, Заслужений лікар України, доктор медичних наук, професор, ректор вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія»;
2. **Бобирьов Віктор Миколайович**, доктор медичних наук, професор, перший проректор з науково-педагогічної роботи вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія»;
3. **Крючко Тетяна Олександрівна**, доктор медичних наук, професор, декан медичного факультету вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія»;
4. **Шкурупій Дмитро Анатолійович**, кандидат медичних наук, доцент, заступник декана медичного факультету, голова циклової методичної комісії з впровадження кредитно модульної системи навчання вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія».

Контактна адреса: 36024, Полтава, вул. Шевченка, 23, вищий державний навчальний заклад України «Українська медична стоматологічна академія».

Телефон: 8 (05322) 2-59-20. Деканат медичного факультету.